

Utkik Samhällskunskap 7-9

Läroaranvisning Textview

Verksnummer: 31586

Lärraranvisningens innehåll

Lärraranvisningen är till för att du som undervisande lärare ska få information om hur den pedagogiskt anpassade boken skiljer sig från originalboken och hur ni kan arbeta med den. Nedan kan du läsa vad respektive del i lärraranvisningen handlar om, så att du kan förbereda och planera arbetet med läromedlet på bästa sätt.

- **Generella förändringar av boken**
Under denna rubrik beskrivs de generella tillägg och ändringar som är gjorda i den punktskriftsläsande elevens bok, till exempel på vilket sätt ikoner eller text i marginalen är hanterade.
- **Sidspecifika förändringar**
Här kan du läsa om sidspecifika tillägg och ändringar som är gjorda i den pedagogiskt anpassade boken. Det kan till exempel vara en övning som omarbetats eller en bild som flyttats.
- **Till läsaren**
I den pedagogiskt anpassade boken återfinns alltid en text som riktar sig till eleven. Samma text hittar du också i lärraranvisningen. Den innehåller information som kan vara bra för läsaren att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Läs denna text tillsammans med eleven!
- **Pedagogiska tips**
I denna del av dokumentet hittar du pedagogiska och metodiska förslag på hur ni kan arbeta med de olika uppgifterna i boken. Du hittar också exempel på hur skolan bör tänka kring läxor, taktila bilder, provsituationer osv. Här återfinns också förslag på olika pedagogiska hjälpmedel som skolan kan behöva köpa in eller ta fram för att ni ska kunna arbeta med boken på ett bra sätt.
- **Bildbeskrivningar**
Här hittar du en sammanställning av alla de bildbeskrivningar som beskriver originalbokens bilder.

Återkoppling och synpunkter

Dela gärna med dig av dina synpunkter på den pedagogiska anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se eller ring oss på tel. 010-473 50 00.

Behöver du komma i kontakt med försäljningen går det bra att mejla till order@spsm.se eller ringa på tel. 020-23 23 00.

Trevlig läsning!

Lärraranvisning

Titel: Utkik Samhällskunskap 7-9

Författare: Linder

ISBN: 978-91-40-67700-6

Innehåll

Generella förändringar av boken	1
Sidspecifika förändringar.....	3
Till läsaren.....	11
Pedagogiska tips.....	12
Bildbeskrivningar.....	14

Generella förändringar av boken

- Pedagogisk anpassning gör läromedel tillgängliga för elever med synnedsättning genom omarbetningar av visuellt beroende text och bilder. Målet med pedagogisk anpassning är att elever med svår synnedsättning/blindhet ska kunna använda läromedlet på samma sätt som sina klasskamrater. De anpassade uppgifterna ska ha samma pedagogiska innebörd som förlagan och eleven ska vara lika självgående i den anpassade boken som de övriga klasskamraterna i sina böcker.
- Plocka upp eventuella svällpappersbilder så snart du kan och förvara pärmarna stående. Svällpappersbilderna kan klibba ihop och den tryckta punktskriften, i exempelvis innehållsförteckning och nycklar, riskerar att plattas till och om de förvaras liggande. Den tillfälliga doft som kan förekomma då svällpappersbilderna är nytryckta hinner också avta tills de ska användas av eleven.
- Ordförklaringar och register finns under separat flik.
- Orden i texten som har fått en separat förklaring i "Ordförklaringar" har markerats efter aktuellt ord.
- Bildförteckningen utgår.
- Fet stil på centrala begrepp och uttryck utgår. Dessa återupprepas i slutet av kapitlet för repetition.
- Kursivering av ord och uttryck utgår.
- Bildtexterna finns tillsammans med bildbeskrivningen eller inkluderad i bildbeskrivningen. I vissa fall har bildtexten styckats upp och en bildbeskrivande del har tillförts. Detta för att eleven ska få bättre förförståelse.

- Boken innehåller många tabeller och diagram. Dessa står skrivna som brödtext i boken. Tabellerna/diagrammen har placerats där de bäst passar avseende innehåll i respektive kapitel.
- När tabellen eller diagrammet innehåller antal/procent osv. kan dessa siffror vara ungefärliga eftersom det i vissa fall är svårt att avläsa tabellen/diagrammet exakt.

Sidspecifika förändringar

3

Ersatt

Alla centrala begrepp är fetmarkerade och förklaras i texten. De är även samlade i slutet av varje kapitel. Svåra ord är markerade med en stjärna och förklaras i ordlistan i slutet av boken.

Med

Alla centrala begrepp är samlade i slutet av varje kapitel. Svåra ord är markerade med en stjärna och förklaras i ordlistan i slutet av boken.

15

Eleven behöver få individuell genomgång av hur en befolkningspyramid ser ut. För att konkretisera kan man bygga olika modeller i lego. Sedan kan man rita motsvarande tabell på en ritmuff.

17

Tabell

Tabellen kan behöva förtydligas.

17

Linjediagram

Rita linjediagram på elevens ritmuff. Förklara och diskutera med eleven diagrammens utseende. Eleven missar information eftersom tabellen endast har vissa årtals siffror.

Tala dessutom om för eleven att alla siffror är ungefärliga.

Det är svårt att avläsa tabellen även för en seende och det är inte de exakta siffrorna (som man naturligtvis kan få från SCB) som författaren är ute efter utan svängningarna mellan åren. Dessvärre försvinner denna information när man endast får markerade årtals ungefärliga antal in- och utvandrare.

Linjediagram - Invandrare och utvandrare, Sverige 1850-2011

Källa: SCB (2011)

Invandringen till Sverige är ungefär dubbelt så stor som utvandringen. Dock är variationerna mellan olika år stora.

År – antal invandrare/utvandrare
(mycket ungefärliga siffror)

1851 – 0/0

1860 – 0/0

1869 – 0/4000

1878 – 200/1000

1887 – 300/5000

1896 – 1000/2000

1905 – 1000/2200

1914 – 1000/1000 (knappt)

1923 – 500/3000

1932 – 1000/100

1941 – 200/0

1950 – 3000/1000

1959 – 2000/1800

1968 – 7900/2000

1977 – 4200/2000

1986 – 3000/2000

1995 – 8200/3000

2004 – 9500/3900

2011 – 10000/5000

19

Linjediagram – Antal ensamkommande flyktingbarn

Nyckel:

Antal barn - antal ensamkommande flyktingbarn

År – antal barn

år 2004: 500 (knappt)

år 2005: 500 (knappt)

år 2006: 800

år 2007: 1300

år 2008: 1500

år 2009: 2300

år 2010: 2500 (knappt)

år 2011: 2500 (drygt)

år 2012: 3500 (drygt)

21

Diagram

Diagrammet har ingen bildbeskrivning då den blir alltför rörig med alla åldrar och siffror.

Rita gärna flera ritmuffsdiagram och jämför. (Om man ritar exakt som diagrammet är i boken kan det bli lite väl rörigt.) Man kan rita flera ritmuffsbilder som man sedan klipper ut och lägger ovanpå ursprungsbilden. Förstärk med raster eller kontrastfärger om det är så att eleven kan se färger. Använd makraménålar eller häftmassa för att sätta fast lagren. Lägg bilden på en tretexskiva så sitter nålarna fast.

72

Bildanalys

Här är det svårt för eleven att kunna delta på likvärdigt sätt då eleven inte kan se bilderna. Bildbeskrivningarna har ju vare sig man vill eller ej tolkats en gång redan, av den som skrivit bildbeskrivningen.

Det är dock mycket viktigt att elev med synnedsättning blir medveten om hur mycket en bild kan säga, informera läsaren, påverka läsare etc. utan ett enda ord. Talesättet: "En bild säger mer än 1000 ord." är värt att beakta. Försök därför sätta ord på vad och varför fotografen har gjort på det ena eller andra sättet, vad har fotografen för syfte vad blir eller kan resultatet bli vid olika sätt att fotografera.

106

Stapeldiagram

Rita gärna stapeldiagrammet. Detta är ett bra diagram att låta eleven träna att avläsa.

127/139

Tabell.

Gör ett förstorat linjediagram på elevens ritmuff så att eleven själv kan läsa av och besvara frågan. Siffrorna som eleven får i tabellen är mycket ungefärliga och detta är viktigt att eleven är medveten om.

140/141

Diagram

Rita diagrammen. De kan vara något svåra att avläsa så gör gärna en individuell genomgång.

148/149

Utbudskurva etc

Här kan man lämpligen använda vaxsnörens som markering av kurvorna. Får eleven en individuell genomgång så kan eleven lösa "Barnpassuppgiften" också. Man ska dock vara medveten om att det tar mycket längre tid för en elev med synnedsättning att rita diagrammen och därför kan man ta med i sin planering: Vad är syftet? Att klara av att rita diagrammet eller förstå principen?

151/154

Ekonomiskt kretslopp

Rita på ritmuffen och förstärk med vaxsnören. Om eleven har synrester använd olika färger.

152/153

Rita bilder på ritmuffen. Förklara dessa.

155

Rita även dessa linjediagram och förklara hur man avläser dem.

Konjunkturbarometer behöver man förtydliga då den information som eleven får inte visar vad som skett mellan de olika datum.

Mån/år - indikatorn

jan/97 – 95

feb/99 – 95

mar/01 – 90

apr/03 – 90 (knappt)

maj/05 – 100

jun/07 – 115

jul/09 - 80

aug/11 – 95

156

Inflation i Sverige 1830-2012

Här behöver man förklara svängningarna och berätta vad som händer mellan de olika avläsningsåren. Glöm inte bort att berätta att alla siffror är ungefärliga.

År - inflation

år 1830: 5

år 1850: -2

år 1970: -5

år 1890: 5

år 1910: 0

år 1920: 47/-19

år 1930: -3

år 1950: 16

år 1970: 2

år 1990 10

år 2010: 1

157

Arbetslöshet per månad/Reporäntans utveckling

Se ovan.

Elevens siffror:

Arbetslöshet per månad: % säsongrensad

jan/01: 6 %

sep/02: 6 %

maj/04: 7 %

jan/06: 7 %

sep/07: 6 %

maj/09: 9 %

jan/11: 8 %

sep/12: 8 %

Mån/år - Reporäntan vid månadens utgång, %

jun/94: 7 %

dec/96: 4 %

jun/99: 3 %

dec/01: 4 %

jun/04: 2 %

dec/06: 3 %

jun/09: nästan 0 %

dec/11: 1,5 % (drygt)

Rita gärna även "Lågkonjunktorens onda cirkel" på ritmuff.

Texten kan skrivas med hjälp av perkinsmaskinen.

159

Världshandelns utveckling.

Här behöver man förklara svängningarna och berätta vad som händer mellan de olika avläsningsåren. Glöm inte bort att berätta att alla siffror är ungefärliga.

Elevens siffror.

År: världs-BNP, %

1970: 11 %

1980: 22 %

1990: 19 %

2000: 24 %

2010: 28 %

187

Tabell

Man kan skanna eller kopiera rubrikerna här nedan. För att göra uppgiften mer överskådlig kan eleven skriva en ny rubrik Land: och sedan fylla i sina svar. Tabellen blir mer överskådlig om man gör på följande sätt. Görs uppgiften på datorn kan eleven ta bort bort de rubriker som inte är aktuella.

Uppgiften har fått följande utseende:

Olika slags statsskick

Ett land kan vara en diktatur ...

Skriv in ländernas namn vid de rubriker som passar in på respektive land.

Börja med Sverige, USA, Storbritannien, Nordkorea, Tyskland och Kina. Välj sedan fyra andra länder och fyll i vid rubrikerna på samma sätt. Ta hjälp av texten i kapitlet samt andra källor.

Land: --- (exempel Sverige)

Demokrati: ---

Diktatur: ---

Republik: ---

Monarki: ---

Parlamentarism: ---

Presidentstyre: ---

Parlamentets namn: ---

Statschef: ---

Regeringschef: ---

Enhetsstat: ---

Förbundsstat: ---

Enpartisystem: ---

Flerpartisystem: ---

192

Ideologer Uppgift 1

Para ihop nedanstående påståenden med lämpliga ideologier.

Du har följande ideologier att välja mellan:

socialism, konservatism, nationalism, feminism, liberalism och ekologism.

- a) Rättvisa framför allt! ---
- b) En kultur, ett språk, ett land. ---

osv.

208

Olika valsystem

Eleven har ingen bild som visar att en valkrets består av ett visst antal personer. Förklara därför bilden mera noggrant.

209/210

Balansvåg och tabeller

Rita ritmuffbilder och samtala om tabellerna etc.

211

Så styrs Sverige

Använd elevens taktila kartor. Kolla så att eleven vet var de olika landstingen är belägna i Sverige.

212

Plenisalen – bild

Berätta gärna lite extra om hur plenisalen ser ut och fungerar. De seende eleverna ser ofta bilder från riksdagen på TV och kan på så sätt få kunskapen online.

222/254

EU-karta/Nato

Individuell genomgång av karta och repetition av var olika länder är belägna.

242

Flyktingar i världen

Gör gärna en taktill ritmuffsbild.

Till läsaren

Bildbeskrivningar, ordförklaringar och register finns under egen flik.

De ord i texten som har fått en separat förklaring i "Ordförklaringar" har en markering i direkt anslutning till aktuellt ord.

Det finns bildbeskrivningar till bokens bilder.

Bildtexterna finns tillsammans med bildbeskrivningen eller inkluderad i bildbeskrivningen. Om inget annat anges är bilden ett fotografi.

Ikonen "www" innebär att det finns mera information på "nätet".

Boken innehåller många tabeller och diagram. Dessa har skrivits som brödtext och är placerade där de bäst passar in. När tabellen eller diagrammet innehåller antal/procent osv. kan dessa siffror vara ungefärliga eftersom det i vissa fall är svårt att avläsa tabellen/diagrammet exakt.

Trevlig läsning!

Pedagogiska tips

- Bildbeskrivningar finns till de flesta bilder. Bildbeskrivningarna kan dock aldrig ge exakt samma information som de seende eleverna får genom att se på bilderna, samtala därför om bilderna och ge den extra information som eleven med synnedsättning kan ha nytta av för att få samma förståelse för bilderna/texterna som de seende eleverna. Berätta lite mera utförligt om vad som är kännetecknande för riksdagen och regeringens arbete, hur olika organisationer demonstrerar, brottsutredning osv.
- När det gäller kartor, diagram och tabeller så behöver eleven en individuell genomgång, för då är det lättare för eleven att hänga med i diskussionerna under lektionerna. De tabelluppgifter och/eller siffror som eleven får är ungefärliga och ger ingen information om vad som eventuellt har hänt mellan exempelvis två årtals avläsningar. Vid en individuell genomgång kan man få med även dessa eventuella avvikelser. Även kartor behöver få individuell genomgång då den taktil karta inte kan få plats med lika mycket information som de seendes kartor.
- Man kan beställa svällpappersbilder från SPSM Läromedels Basbilder <https://www.spsm.se/laromedel/webbshop/>
kontakt: order@spsm.se
Följande kartor finns att beställa:
Sverigekarta best.nr. 6592
Världskarta best.nr 6677
- Med hjälp av häftmassa och vaxsnören kan man tydliggöra bokens information på kartorna och kartorna kan då även återanvändas.
- Om man är i tidsnöd och inte har en taktil karta eller ett taktilt diagram så kan man även göra en sådan själv på ritmuffen.
- Ritmuffen är ett bra hjälpmedel då det saknas taktila bilder exempelvis kartor/flaggor. Rita en **enkel** skiss. Skala bort all onödig information. Man kan även göra det enkelt för sig genom att göra en kopia av den bild man vill rita genom att kopiera den i skolans kopiator. Sedan är det bara att stoppa in den kopierade bilden i ritmuffen. Fyll i de konturer som Du anser behövs för förståelsen och skriv sedan den text som eleven behöver genom att sätta in ritmuffen i elevens Perkinsmaskin. Gör gärna en "Nyckel med förkortningar" så kan man få med lite mera information på ritmuffsbilden.
- Följande bilder i boken kan man med fördel illustrera på en ritmuff:
Samtliga tabeller och diagram.
 - sid 28 Pensionens tre delar
 - sid 86 Samiska flaggan
 - sid 110 Från brott till straff
 - sid 148 Utbud- efterfrågekurva, jämviktspris

sid 151-154 Ekonomiska kretsloppet

sid 188/189 flaggor

sid 248 FN:s organisation

- En elev med synnedsättning behöver få tillgång till de möjligheter som finns tillgängliga för att taktilt befästa och fördjupa sina kunskaper, men även använda andra sinnen som smak eller ljudillustrationer. Varför inte låta eleverna bygga befolkningspyramiderna i lego eller skala en apelsin, platta ut den och på så sätt förklara den "platta" världskartan. De seende eleverna får så mycket gratis genom synen som icke seende behöver få tillgång till på annat sätt. En pedagogisk utmaning som också uppskattas mycket av seende elever.
- Tänk på att det tar **längre tid** för en elev med svår synnedsättning att läsa igenom texterna och att läsa igenom bildbeskrivningarna kräver extra tid.
- Vid prov har eleven med synnedsättning också rätt att få **mera tid** till sitt förfogande.
- Läs "Till läsaren" gemensamt med eleven så att han/hon får information om bokens upplägg och utformning.

Bildbeskrivningar

9

En stor familj med mor, far och deras tio barn. Bilden är från början av förra århundradet.

9

Några ungdomar står vid en jukebox. De ska förmodligen välja ut en skiva som de vill spela. Bilden är från 1950-talet.

10

En tecknad bild som illustrerar bokens text om "Sandras svåra beslut". Vi ser Sandra och Marcus på promenad i skogen med Sandras häst.

11

Sandra ringer till Marcus för att berätta om sitt beslut att ta jobbet i Stockholm och därmed flytta från sin hembygd ner till storstan.

12

Samma familjefoto på tiobarnsfamiljen som på sidan 9. Förr var det vanligt med många barn och barnen användes ofta som arbetskraft. Eftersom barnadödligheten var hög födde man extra många barn för att vara säkra på att tillräckligt många nådde vuxen ålder.

13

Svenska emigranter som går ombord på ett fartyg som ska åka till Amerika i början av 1900-talet. En man går ombord med en koffert. På kajen står nära och kära för att vinkar av amerikafararna.

14

På en trottoar promenerar tre äldre damer med sina rullatorer.

Befolkningen i Sverige blir allt äldre vilket skapar nya utmaningar i samhället. Problem att ta sig fram med rullator på kullerstengator är ett exempel på sådan problematik. Att försörjningsbördan ökar för den arbetande befolkningen är en annan utmaning med en åldrande befolkning.

16

Medborgarskapsceremonier för nya svenskar blir allt vanligare. Här firar två nya svenskar nationaldagen med flagghissning, nationalsång och Idas sommarvisa.

Här ser du två killar som håller upp var sitt bevis på att de är "nya" svenskar.

17

Bilden visar exempel på arbetskraftinvandring till Sverige på 1960-talet. På Olofströms bruk kom alla arbetare, utom en från utlandet.

Arbetarna står utanför ingången till bruket. Det är knappt 20 personer och av dem är bara 2 kvinnor. Alla arbetare håller i var sin skylt med namnet på det land som de kommer ifrån. På skyltarna står: Spanien, Polen, England, Österrike, Ryssland, Tyskland, Ungern, Finland, Estland, Litauen, Danmark, Nederländerna, Australien, Norge, Jugoslavien, Grekland och Sverige.

19

En annons där Röda Korset vädjar om ett bidrag till kampanjen "Hjälp barn att hitta hem."

På bilden ser man ett fotografi som rivits sönder så att på en del ser man en mamma och pappa med två små barn, på den andra delen en ensam kille.

Affischen har följande text:

Hjälp barn att hitta hem

Skänk en gåva via Bankgiro 900-8004 och märk talongen "Hitta". Med ditt bidrag fortsätter vårt arbete med att återföreka tiotusentals familjer som splittrats på grund av naturkatastrofer, krig och konflikt. Läs mer om familjer som återförenas på www.redcross.se

Tack för ditt stöd.

Röda Korset

20

Ett fotografi på en järnvägsväxel. I bakgrunden ser man ett antal tåg.

Våra skattepengar går bland annat till att förbättra infrastrukturen som till exempel järnvägarna.

23

Ett rött hus med vita knutar som är till salu. Framför huset växer älggräs och rallarrosor.

På landsbygden i Sverige står många hus tomma eller är till försäljning, som detta ödehus i Dalarna.

25

Segregering leder till problem. Här bränner ungdomar bilar i Husby i frustration över arbetslöshet och ojämlika levnadsvillkor. Längst fram på fotot ser man en polispiket. I bakgrunden brinner bilar.

26

Glesbygdsproblem och storstadsproblem. På ena fotot en öde skogsbilväg på den andra en flerfilig motorväg i rusningstrafik. Alla filer är fyllda med bilar.

27

En grupp förskolebarn har lässtund. Pedagoggen sitter i en soffa och håller upp boken så att de sex barnen, som sitter och står runt henne, kan se.

I Sverige går de flesta barn på förskola. Svenska förskolor håller hög kvalitet och betalas huvudsakligen av skattepengar.

28

En pyramid som visar pensionens tre delar. Störst andel är den allmänna pensionen. Sedan kommer tjänstepension och sist pensionssparande.

29

Relativ fattigdom kan till exempel innebära att man inte har råd att åka på semester. Ett barn kollar ut genom ett fönster på ett flygplan.

32

En tecknad bild som visar Julia som sitter bredvid en manlig resenär på tåget mot Göteborg.

34

En tecknad bild som visar två händer. I den ena handen ser man en burk med tabletter och i den andra handen ligger två tabletter.

35

Två tjejer och två killar i övre tonåren står vid en jukebox och lyssnar på musik. De ser prydliga ut och är klädda i klassiska 50-talskläder. En jukebox är en stor musikspelande automat.

Att samlas kring jukeboxen för att lyssna på musik, dansa och umgås var ett populärt nöje bland ungdomar i mitten av 1900-talet.

36

Bandet Rolling Stones, med bl.a. sångaren Mick Jagger och gitarristen och sångaren Keith Richard.

Forever young? Rolling Stones bildades 1962 och ansågs då vara både farliga och oanständiga. Nu har de som brukar kallas "världens äldsta tonåringar" varit på turné i över 50 år.

37

En tjej kollar på sig själv i en spegel.

Spegel, spegel på väggen där! Att ta reda på vem man är och vem man vill vara, det vill säga att hitta sin identitet, är inte alltid så lätt.

38

Priderörelsen propagerar för alla människors rätt till sin sexuella identitet. Fotot visar Pridegalan i Köpenhamn 2012.

I paraden går bl.a. tre personer som har målat sina kroppar i olika färger. En person är röd, dekorerad med röda ballonger, en annan är orange och händerna i handfängsel och den tredje gul med stora bananskal runt kroppen.

40

Kärlek vid första ögonkastet. Förälskelse kan få dig att må hur bra eller dåligt som helst. Här ser du två unga människors ansikten. De ser varandra djupt in i ögonen.

41

En tjej som dribblar med en fotboll.

75 % av Sveriges ungdomar tränar regelbundet. Det är dock fler yngre tonåringar som idrottar än äldre tonåringar vars träningsnivå har sjunkit ganska mycket de senaste fem åren.

42

Att spela och starta band är en populär fritidssysselsättning bland ungdomar, bland killar i högre utsträckning än tjejer. Här ser vi gitarristen i Sahara Hotnights, Maria Andersson.

42

En rullstolsburen person sitter och kollar på icke handikappanpassade trapporna. Hur ska han/hon komma upp här då vare sig den vanliga trappan eller rulltrappan är handikappanpassad?

Andelen bland unga med funktionsnedsättning som ägnar sig åt kulturutövande är stor, särskilt bland tjejer, även om de många gånger stöter på problem med utrymmen som inte är handikappanpassade vid kulturbesök och andra aktiviteter.

43

Kenu från Seoul åker tunnelbana och står och kollar på sin mobiltelefon. Det mesta av Keuns tid går åt till studier, men ibland tar han tunnelbanan in till stan för att träffa kompisar.

44

Två schackspelare killar. Även om tiderna förändras och många spel ser annorlunda ut nuförtiden jämfört med när detta foto togs 1952, så är det fortfarande populärt att tävla i olika sorters spel.

47

Två bilder på en och samma person tagna med 10 års mellanrum.

Bild 1

En kille med håret stylat i små "toppar" på huvudet. Han har solglasögon, brett armband med nitar och han är klädd i en dress med den brittiska flaggan. På bilden deltar han i någon form av event där han blir duschad i en massa vatten.

Bild 2

Nu är killen 10 år äldre. Han är klädd i vit skjorta och kostym och håret är kortklippt.

48

Det här är en känd bild i svart och vitt, där du antingen ser en vas eller två profiler vända mot varandra. Du kanske kan se båda varianterna, men inte samtidigt. Det är ett exempel på selektiv perception.

49

En tjej ligger i en säng och läser böcker. Under en av böckerna ligger en mobiltelefon. Hon håller i en fjärrkontroll.

50

En tecknad bild som visar Muay när hon står på trottoaren framför en skåpbil i Rangoon, Burma. Hon pratar i sin mobiltelefon. I bakgrunden ser man två soldater med maskingevär som patrullerar längst gatan.

52

Samma fotografi som på sidan 49 där en tjej ligger i en säng och läser böcker. En mobiltelefon ligger under en av böckerna. Hon håller en fjärrkontroll i ena handen och här ser man även att hon har en bärbar dator i sängen.

Hur tar du del av nyheter? Idag följer många mer med i vad som händer genom sociala medier. Vart går du för att få veta vad som hänt? Vänner, olika forum eller nyhetssändningar?

53

En TV-inspelning av programmet Debatt. Här ser man programledaren som står och lyssnar till en av deltagarna. Tv-programmet Debatt låter människor komma till tals och diskutera olika frågor.

55

En kvinna, klädd i vita "sjukhuskläder", står vid en vagn med saker som behövs när man ska ta prover på patienter.

När Sarah Wagnert 1997 kritiserade sin arbetsgivare ISS Care och sa att de misskötte det äldreboende som de drev, ledde det till en ändring i socialtjänstlagen - Lex Sarah. Den innebär att anställda som ser missförhållanden på sin arbetsplats ska anmäla detta.

56

Journalisten Martin Schibbye fängslades i Etiopien 2011. Han satt fängslad i 438 dagar tillsammans med fotografen Johan Persson.

Här pratar han med Betlehem, dotter till den fängslade journalisten Dawit Isaak, om vilka risker det kan vara värt att ta som journalist. Dawit Isaak har varit fängslad sedan 2001 i Eritrea. Ur UR:s serie Mediatiden.

57

Årets bild 2013.

På fotot ser man hur två män bär var sitt barn. Allt utom de döda barnens ansikten är insvepta i vita tygstycken. Männen går först i ett sorgetåg, med arga, förtvylade och ledsna män.

De båda barnen och deras pappa dödades i en israelisk flygattack i Gaza. Mamman var den enda överlevande i familjen. Skulle en bild på svenska döda barn kunna ha publicerats på samma sätt, tror du?

58

AFP, TT, AP

AFP:s logga är rektangulär med blå bottenfärg och ett jordklot samt förkortningen AFP i vitt.

TT:s logga är också rektangulär men med svart bottenfärg och följande text i vitt:

TT Nyhetsbyrån

AP:s logga är kvadratisk med vit botten. AP är skrivet i svart med en röd linje under bokstäverna.

59

Att rapportera från komplicerade konflikter kan vara svårt. Vad som är sanning för den ena sidan kan vara lögn för den andra. Här reser en journalist med den amerikanska armén i Irak för att rapportera om kriget 2006. Journalisten är klädd i hjälm och skottsäker väst och står tillsammans med en soldat från amerikanska armén, på soldatens axel hänger ett maskingevär.

Vems perspektiv på kriget fick hon mest, tror du - amerikanska arméns eller civilbefolkningens?

59

En världskarta

Freedom house är en organisation som bevakar pressfriheten i världen. Kartan visar pressfriheten 2013.

(grön = fri press, gul = delvis fri press, blå = ofri press)

Fri press:

Nordamerika, Norden, västra Europa, Australien, Nya Zeeland och Japan.

Delvis fri press:

större delen av Sydamerika, öst- och Sydeuropa, vissa afrikanska länder, Indien, Bangladesh, Mongoliet och delar av Indonesien

Ofri press:

Mexico, Venezuela, Surinam, Ecuador, Paraguay, Uruguay, Marocko, Västsahara, Algeriet, Egypten, Sudan, Tchad, Etiopien, Somalia, Guinea, Côte D'ivoire (Elfenbenskusten), Ghana, Kamerun, Gabon, Central Afrika, Kongo, Angola, Zimbabwe, Madagaskar

I Asien i stort samtliga länder utom de som finns nämnda under rubriken "Delvis fri press".

62

Public service-loggor

UR skrivet i vitt inuti en svart cirkel, svt med en fembladig blomma, sverigeSRadio.

UR gör program för alla utbildningsformer - från förskola till universitet. På UR:s hemsida finns det flera tusen program som du kan titta på helt fritt och som kan hjälpa dig i ditt skolarbete.

63

Två japanska kvinnor läser en dagstidning.

Den japanska dagstidningen Yomiuri Shimbun är störst i världen och kommer ut varje dag i över 10 miljoner exemplar.

63

Sex löpsedlar som är uppsatta på en vägg utanför ett försäljningsställe.

Tidningarnas löpsedlar vill få oss så nyfikna att vi vill köpa tidningen för att få veta mer.

VF:s huvudrubrik: Handlarna gör ingen vinst på det låga mjölkpriset

ST/Säffle-tidningens huvudrubrik: Mordåtalad trio blev helt friad

NWT: Gränshandeln fortsätter växa - lockar fler Oslobor

Aftonbladet: Mördad i skärgårdsidyll

Expressen: Bli av med Colaberoendet

GT: Marcus Birro i ny bok om: Otroheten, svartsjukan, slagsmålen

64

En uppställning som visar hur en tidning är uppbyggd.

Sida för sida

A-delen

Opinion - A4

Sverige - A6

Inpå livet - A14

Världen - A16

Ekonomi - A22

Börs & Finans - A24

B-delen

Nyheter - B2
Kultur - B4
Musik - B6
Personligt - B8
Ordet - B10
Serier - B15
Oss emellan - B15
TV & Radio - B16
Guiden - B20

C-delen

Lund - C2
Omkretsen - C8
Malmö - C10
Omkretsen - C16
Sport - C18
Sport i TV - C22
Vädret - C24

Annonser

Bostad - B13
Familj - B9
Meddelanden - B12
Motor - B13
Nöjen - B13
Hantverk - B12

65

Rubriker

- 1 Rån mot värdetransport i Märsta
- 2 Fullsatt Hovet lyfte Dif till tung seger
- 3 Sverige skrällde sig vidare
- 4 Flygräd mot somaliska al-Shabaab
- 5 Skatt är underbart

- 6 Stormen skördar offer i Europa
- 7 Efter Lampedusa kan vi inte fortsätta som vanligt
- 8 Målade över 1600-talskonsten
- 9 Alexander Skarsgård dejtade Taylor Swift
- 10 Stoppa dubbarna
- 11 Räntorna på väg upp
- 12 Polisen får bakläxa om register över romer
- 13 Spökparad i Visby
- 14 Västeråselev förgiftade kaffe - två lärare hamnade på akuten
- 15 Brister vid arkivering av gymnasiebetyg
- 16 Bil körde in i folkmassa på Himmelska fridens torg

66

En Wikipediasida, där man ser deras symbol en jordglob och texten Wikipedia - Den fria encyklopedin.

På Wikipedia kan vem som helst skriva artiklar. Det är ett av världens mest använda uppslagsverk idag. Majoriteten av de som skriver på Wikipedia är män. Varför tror du att det är så? Finns det några risker med det?

Här handlar artikel om Tjeckoslovariens historia.

Välkommen till Wikipedia, den fria encyklopedin som alla kan redigera.

Tisdagen den 19 november 2013.

Just nu finns det 1 598 143 artiklar på svenska.

Tjeckoslovariens historia berör den tid som Tjeckoslovakien existerade som suverän stat. Landet bildades efter första världskriget när dubbelmonarkin Österrike-Ungern upplöstes och fick sitt namn efter folkgrupperna tjeckerna och slovakerna, men landet hade också andra stora minoritetsgrupper som tyskar och ungrare. Särskilt tyskarna var missnöjda med de levnadssituationer de hade i Tjeckoslovakien, vilket ledde till en politisk uppgörelse 1938 kallad Münchenöverenskommelsen. Merparten av Tjeckoslovakien befriades 1945 av Röda armén, och det tjeckoslovakiska kommunistpartiet hade ett stort stöd bland befolkningen. Från mitten av 1960-talet började vissa reformer att diskuteras och under Pragvåren 1968 diskuterades dessa reformer öppet. Tjeckoslovariens grannländer oroades dock över detta och invaderade Tjeckoslovakien i augusti 1968. Under de följande 20 åren motarbetades all form av opposition. Trots detta blev den oppositionella gruppen Charta 77 och dess talesman Václav Havel internationellt kända. De politiska förändringarna i Europa 1989 påverkade även Tjeckoslovakien, vilket bland annat .

Några rubriker som finns längst upp på sidan:

Skapa ett konto - Logga in

Portal - Diskussion

Visa - Visa wikitext - Visa historik - Sök

WIKIPEDIA Den fria encyklopedin

(loggan högst upp till vänster följt av olika rubriker):

Huvudsida - Skriv en ny artikel Deltagarportalen - Bybrunnen

Senaste ändringarna - Slumpartikel

Ladda upp filer - Stöd Wikipedia

Kontakta Wikipedia - Hjälp

Skriv ut/exportera - Skapa en bok

Hämta som PDF - Utskriftsvänlig version

Verktyg

På andra projekt

På andra språk Acèh

Introduktion Hjälp Kontakt

Utmärkt artikel

Till höger om texten:

- Vill du göra Wikipedia bättre? Det är lättare än du tror!

- Behöver du hjälp? Besök någon av Wikipedias hjälpsidor eller fråga en fadder!

- Vill du testa? Besök Sandlådan och experimentera!

Geografi

Afrika Antarktis Asien Europa Amerika Nordamerika Sydamerika Oceanien Kulturgeografi
Länder Naturgeografi Biogeografi Fysisk geografi

66

Vi kommer åt all världens kunskap med ett klick. Men gör det oss klokare?

Ett klipp från internet.

Back

If someone from the 1950s suddenly appeared today, what would be the most difficult thing to explain to them about life today?

self.AskReddit - 10637 comments

nuseramed +3411 - 8h

I possess a device, in my pocket, that is capable of accessing the entirety of information known to man.

I use it to look at pictures of cats and get in arguments with strangers.

68

En blogg-sida med rubriken: Fashion by dag

Dagens inlägg handlar om Expressions, illustrerat med två bilder på en tjej i samma kläder, en närbild och en helbild. Till höger på bloggsidan finns en bild samt en kort presentation av bloggaren.

Runt om i världen startas ungefär 200 000 bloggar - varje dag. Läser du bloggar? Har du en egen blogg? Vad handlar den om?

69

Tre internet loggor

Twitter: twitter är skrivet med gemena bokstäver följt av en fågel i ljusblått.

Facebook: ett vitt f på blå bakgrund.

Instagram: en vit kamera med texten instagram i vitt på blå botten.

70

Att Adolf Hitler kom till makten berodde till stor del på påverkan och propaganda. Hitler var en av dåtidens kändisar. Han och hans medarbetare var duktiga på att använda medier för att förhärliga bilden av landsfadern Hitler. Här hälsar han på några barn 1940.

På bilden ser vi tre pojkar som ger blommor till en leende Hitler. Bredvid Hitler står ytterligare en vuxen man som glatt tittar på.

71

En jättestatyr där Kim Il Sung och hans familj står uppradade.

Propagandan i Nordkorea för ledaren Kim Jong Il är enorm. Här bugar en grupp människor inför statyrerna av Kim Il Sung och hans familj.

71

Fredde, spelad av Johan Rheborg från TV-produktionen Solsidan åker på en segway. Tre andra personer kollar på hans nya fordon.

Tv-serien Solsidan använder sig av mycket produktplacering. Vilken produkt skulle det kunna gälla här?

72

Två fotografier tagna under en bombning av Beirut.

På den ena bilden syns husen ganska tydligt medan den andra bilden har manipulerats genom att mer svart rök har lagts till.

73

Fyra fotografier tagna ur olika vinklar och höjd.

1 Fotot är taget uppifrån och ner på en kvinna klädd i en grönmönstrad klänning. Hon ligger på ett rött överkast. Bredvid kvinnan finns en laptop. Kvinnan ser lite uppgiven ut.

2 En kostymklädd man står med armarna i kors framför ett fönster. Utanför börjar det skymma.

3 Ett svartvitt fotografi som troligen visar tre generationer. Ett barn ligger i den yngre kvinnans famn och sover. Mamman håller en beskyddande hand runt barnets huvud. Hon ser bekymrad ut och den äldre kvinnan håller förtvivlat sitt huvud i sin ena hand.

4 Ett fotografi taget med grodperspektiv på tre färgglatt klädda barn som hänger i en klätterställning. Barnen ser så glada ut.

77

Brittiska brandmän räddar barn ur ruinerna efter en tysk bombattack under andra världskriget.

77

En fotbollsmatch där en fotbollsspelare brutit mot spelets regler och fått gult kort, något som han ogillar och han visar sitt missnöje genom att hålla upp ett finger åt domaren, som håller i det gula kortet.

79

En tecknad bild som visar hur Innocent på avstånd ser hur beväpnade soldater för bort gårdens ägare Michael och hans familj.

81

Samma svartvita fotografi som på sidan 77. Brittiska brandmän räddar drabbade barn ur ruinerna efter en tysk bombattack under andra världskriget.

82

Kommissionen som utarbetade deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna leddes av Eleanor Roosevelt, gift med amerikanske presidenten Franklin D. Roosevelt. Här omges hon av sex män som också ingick i kommissionen. Hon bröt mot traditionen att presidentfruarna skulle hålla sig i bakgrunden och engagerade sig i många aktuella frågor.

83

Här får Hassan, 11 månader, behandling för akut undernäring på ett sjukhus i norra Afghanistan.

84

En demonstration med krav på ny lagstiftning som ska klassa otillgänglighet för funktionshindrade som diskriminering.

De rullstolsburna personerna håller i plakat och banderoller med texten:

- Marschen för tillgänglighet www.marschen.se

- Det börjar bli bråttom
- Otillgänglighet är diskriminering

85

Ett snöklätt fjälllandskap. Rennäringen är en historiskt viktig del av samernas levebröd. Här visas ett samiskt vinterviste i Norge. I förgrunden ser man en kåta och lite ved samt lite längre bort slädar och några renar.

86

En samisk flagga. Den är rektangulär indelad i fyra lodräta fält. Två bredare uti kanterna och två smalare i mitten. Färgerna är rött, grönt, gult och blått. På flaggan finns en cirkel i blått och rött.

Den gemensamma samiska flaggan antogs av det Nordiska Samerådet 1986. Cirkeln är en symbol för både solen och månen. Solringen är röd och månringen är blå. Flaggans färger kommer från kolten, den traditionella samiska dräkten. De fyra färgerna symboliserar också viktiga delar för samernas överlevnad: grönt för växter, blått för vatten, rött för eld och gult för solen. Ringen är andligheten som binder ihop delarna.

87

Sarekfjällen i Jokkmokk. Fotot visar ett område med skog och en sjö. I fjärran ser man snöklädda berg.

88

Effekterna av oväder drabbar fattiga länder mer än rika. Dålig byggstandard gör att husen förstörs, fattigdom gör att återuppbyggnadsarbetet tar lång tid. Så här såg det ut i Filippinerna efter tyfonen 2013. Det som en gång kan ha varit hus och andra byggnader är helt sönderslagna. Det ligger lager på lager av bråte på marken. En båt ser ut att ha kastats upp på land. Mitt i all förödelse går en man.

89

Ett motorvägsbygge i Sydafrika. Även om situationen för en del afrikanska länder ser mörk ut så finns det hopp. De senaste 10 åren har den ekonomiska tillväxttakten i Afrika söder om Sahara ökat markant. De ekonomiska framstegen kommer förhoppningsvis, på sikt, att sprida sig till fler länder i regionen och leda till att hela södra Afrika tar sig ur den fattigdomsspiral de länge suttit fast i.

90

Ett sjukhus i Tanzania. Man ser några sjukhussängar. En mamma sitter i en av sängarna med sitt barn. Samtliga sängar har nät hängande runt sängarna. Näten är till för att hindra malariamyggorna att sticka de sjuka och sprida malaria.

92

Här får vuxna afrikaner undervisning. De sitter inomhus vid ett bord och läser/skriver i sina böcker.

Ett stort problem är analfabetism. Över 100 miljoner vuxna människor i världen kan inte läsa och skriva. En majoritet av dessa är kvinnor och de bor framför allt i södra Asien, i Afrika söder om Sahara och i Oceanien. Allt fler flickor går visserligen i skolan men fortfarande är pojkar i majoritet.

93

Tre nikabklädda kvinnor på väg till en festival i Saudiarabien, ett av världens mest ojämsställda länder.

Nikab är arabiska för en slöja som bärs framför ansiktet av vissa muslimska kvinnor. För övrigt är kvinnorna på fotografiet helt klädda i svart med en liten springa i klädseln vid ögonen. De går på en gata där man i bakgrunden ser en stor affisch med tre män i typiska beduinkläder.

94

En egyptisk familj, mamma, pappa och två barn som åker motorcykel. Kvinnan har huvudet täckt med en svart sjal och de två barnen håller i var sin egyptisk flagga, i färgerna rött, vitt och svart.

Den arabiska våren 2011 i Mellanöstern och i Nordafrika handlade om att människor hade tröttnat på att bli styrda av diktatorer och att de därför ville frigöra sig och kräva sina demokratiska rättigheter. Detta skedde till exempel i Tunisien och Egypten, där befolkningen, genom demonstrationer, avsatte sina diktatoriska ledare. Utvecklingen mot demokrati i dessa länder har dock stött på stora hinder. Demokratiseringsprocesser tar tid och man får räkna med många bakslag längs vägen.

95

En demonstration för journalisten Dawit Isaak. Demonstranterna håller i en banderoll med ett fotografi på Isaaks ansikte, Expressens logga en "geting" samt texten, Free Dawit!

96

Fyra symboler

- Amnesty International: Ett brinnande stearinljus invirat med taggtråd.
- Röda Korsets flagga, vit botten med ett rött plustecken.
- Röda halvmånens flagga, en röd halvcirkel (måne) på vit botten.
- Human Rights Watch: En blå kvadrat med texten "Human rights watch" i vitt.

97

Här demonstrerar frivilligorganisationen Amnesty International mot det amerikanska fånglägret på militärbasen Guantamo.

Demonstranterna, som har orangefärgade kläder, håller i plakat och amerikanska flaggor. En person sitter bakom ett orange färgat galler och håller i ett plakat med texten: How many more years?

99

En tecknad stadsbild

En äldre man med rullator och en ung kille på sparkcykel är på en trottoar fylld med olika hinder. Allra först en nedsänkning i trottoaren där vatten från en stupränna ska rinna ut, en stor reklamskylt med texten "Superextra Nu", några parkerade cyklar och därefter ett stort hål i marken där markeringen runt det grävda hålet har lossnat och man kan inte passera hålet utan att köra på en vägs skylt. För att ta sig in i Leifs Livs måste mannen lyfta sin rullator efter som det är en liten trappa utanför dörren.

100

En tecknad bild som illustrerar hur uppretade ungdomar samlats för att demonstrera. De hetsar upp varandra. Den arga mobben fortsatte att bråka i centrala Göteborg och krossade bland annat skyltfönster.

102

Samma foto som på sidan 77. En fotbollsmatch där en spelare visar sitt missnöje genom att räkka upp ett finger mot domaren som håller upp ett gult kort. En konsekvens när man har brutit mot en regel i fotboll kan vara att man blir varnad och får gult kort.

102

Sveriges Rikets Lag, en tjock bok med blå pärmar.

103

En person jobbar vid en datorskärm och skriver på ett dokument med ett stor emblem, ett sjörövarskepp överst på papperet. Under skeppet finns texten: The Pirate Bay.

Fildelning är ett område där folks uppfattning om rätt och fel ofta går emot vad lagstiftningen säger. Du kan läsa mer om fildelning på sid 69.

104

Greenpeace demonstrerar. En isbjörnsklädd person står utanför en fabrik och håller i ett stort gult plakat med texten: Stop Shell, #SaveTheArctic Greenpace.

På det gula plakatet har bensinbolagets symbol en snäcka delvis ersatts med huvudet på en isbjörn.

Greenpeace använder ofta sig av civil olydnad för att belysa saker i samhället de tycker är fel.

105

En person som står och kollar in mot en villa. På fastighetens staket ut mot vägen sitter en skylt med texten: Bevakning mot inbrott - Granssamverkan

Boende i villaområden samarbetar ofta för att göra området mindre attraktivt att bryta sig in i.

107

Ett barn serveras en tallrik med rykande, varma makaroner. Att äta middag tillsammans är en god tradition.

108

En man i röd overall sanerar klotter på en grön husvägg.

Klotter är en vanlig form av skadegörelse. Att sanera, ta bort klotter, är dyrt. Stockholms stad har till exempel en budget på nästan 13 miljoner bara för detta.

109

Två Hells Angels medlemmar på väg in i en lokal, här bevakade av några poliser. Hells Angels känns igen på att de ofta har kläder med deras logga och texten: Hells Angels MC Sweden samt att de ofta har rakat av håret.

Hells Angels är ett av de mest kända gängen och startade som ett motorcykelgäng.

109

Två organisationers symboler:

1 Bris - barnens rätt i samhället (skrivet i svart med versaler)

2 BOJ Brottsofferjourernas riksförbund. Ordet Boj är skrivet i öppningen på en rödvit boj.

110

Ett fotografi på två poliser som cyklar på trehjulingar. De får hjälp med att få upp farten.

Dagens polis skiljer sig mycket från äldre tiders. Polisen jobbar mycket med att skapa relationer och visa upp sig i positiva sammanhang, som här under Lundakarnevalen 2010.

110

Polisens ansvar:

Ett brott blir känt av polisen, resulterar i något av följande:

- a) Böter
- b) Förundersökning - En person blir misstänkt. Om den misstänkte är under 15 år tar Socialnämnden över.

Åklagarens ansvar:

Åklagaren prövar om åtal, resulterar i något av följande:

- a) Åtalsunderlåtelse
- b) Böter
- c) Åtal väcks

Domstolens ansvar:

Domstolen dömer till något av följande:

- a) Böter
- b) Villkorlig dom
- c) Skyddstillsyn
- d) Fängelse
- e) Annat, t.ex. vård
- f) Frikänd

Kriminalvårdens ansvar:

Skyddstillsyn, resulterar i något av följande:

- a) Samhällstjänst
- b) Övervakning

Fängelse resulterar i:

- a) Fängelse

112

En kriminaltekniker fotograferar på en brottsplats. Området är avspärrat med blåvita plastband.

Kriminaltekniken har en viktig roll på en brottsplats. Bevis som hittas här kan leda till att en åtalad frias eller fälls i en domstol.

113

En tecknad rättssal. 4 bord står uppställda som i en ellips. Borden är olika långa och stolarna är placerade så att alla ser varandra.

- Domarens bord: (vänster till höger) nämndeman, nämndeman, domare, notarie, nämndeman
- Åklagarens bord (vänster till höger): målsägande, åklagare
- Vittnets bord: vittne
- Försvarens bord: (vänster till höger): tilltalad, försvarare

115

En sjöpolis kollar båtarnas hastighet med laserkamera.

Även på vattnet finns det hastighetsgränser. Det finns också sjöfylleri som är motsvarigheten till rattfylleri.

116

Den elektroniska fotbojan är ett exempel på hur påföljden har moderniserats.

Här en svart fotboja som sitter fast med ett brett band runt fotens vrist.

117

Internerna på fängelserna är ständigt övervakade av vakter. Utanför en celldörr står en kvinnlig fångvaktare och kollar vad internen gör genom ett litet fönster i dörren.

118

I Kina visas dödsdömda ofta upp innan de avrättas. Den stora idrottsarenas läktare är fullsatt med åskådare. Soldater med hjälm och röda armbindlar är utposterade. De dödsdömda bevakas av många soldater när leds över arenan på väg mot avrättning.

119

Ett brinnande hus där lågorna tagit sig ut genom taket. Huset både eld- och vattenskadades.

123

Arbete och utbildning.

Två byggnadsarbetare kollar en ritning. Det ena har orange hjälm den andre en vit.

123

Ekonomi

Ett man och kvinna sitter vid ett köksbord och går igenom sina räkningar.

124

Textens Tomas tänker tillbaka på när hans farfarsfar var med och demonstrerade mot träpatronerna i Sundsvall i slutet av 1870-talet. Man ser sågverksarbetarna med röda fanor och plakat med texten: Höj sågverksarbetarnas löner!

125

Ett tecknat segelfartyg, som kanske skulle segla till Amerika.

126

Samma fotografi som finns på sid 123 där två byggnadsarbetare kolla på en ritning. Nuförtiden krävs det många personer med olika utbildningar för att som här genomföra ett husbygge. Till exempel krävs en arkitekt med akademisk utbildning och byggarbetare med praktisk yrkesutbildning.

127

Två balettdansöser i vita tyllkjolar tar på sig sina balettskor. Inom tjänstesektorn ryms en mängd olika typer av arbeten. Till exempel är dansarna på Kungliga operan en del av tjänstesektorn.

128

Ett fiskefartyg där en kille i regnrock bär en trälåda med fisk. Många unga människor söker sig utomlands där det finns jobb, till exempel inom fiskeindustrin i Norge. Förutom fler jobbtillfällen har Norge även högre löner än Sverige, något som lockar många.

131

Stockholm 1909. Strejkande arbetare, som står i klungor eller sitter på ett staket utanför Kolingsborg vid Slussen under storstrejken, den första stora konflikten mellan LO och SAF. Bakgrunden var lågkonjunkturen och arbetsgivarnas krav på lönesänkningar. Som ett svar på SAF:s lockout gick närmare 300 000 arbetare ut i strejk.

132

Vid strejk och lockout är det oundvikligt att allmänheten drabbas på olika sätt. När SAS och deras kabinpersonal låg i konflikt blev många flygavgångar inställda.

Här sitter folk på golvet och på sina väskor och väntar på besked när deras plan ska avgå.

132

En schematiskbild som visar:

Arbetsgivarorganisationer

- Sveriges Kommuner och Landsting
- Svenskt näringsliv

Arbetstagarorganisationer

- LO: IF Metall, Seko, Kommunal
- TCO: lärarförbundet, Unionen
- SACO: Lärarnas Riksförbund, Sveriges ingenjörer

LO är paraplyorganisation för bl.a. fackförbunden Kommunal, IF Metall och Seko. I TCO ingår bl.a. Lärarförbundet och Unionen, i Saco bl.a. LR och Sveriges Ingenjörer.

135

En blomsterhandelsträdgård. En tjej kollar en växt. Florist är ett exempel på ett yrke som man kan utbilda sig till genom lärlingsskap.

136

En tjej klädd helt i vitt. På huvudet har hon en vit, stickad mössa med stor tofs och broderier längs mösskanten. Sofia Hagelin har grundat företaget Heart of Lovikka, som bygger på en gammal hantverkstradition. Hon är ett exempel på en ung, framgångsrik entreprenör.

137

En teckna bild där en kvinna med utländsk härkomst förhandlar med sin chef om lönen.

Kvinnan säger: Jag vill ha samma lön som mina svenska arbetskamrater!

Chefen svarar: Männen eller kvinnorna?

138

Skådespelarbarnen Alba August, Valter Skarsgård och Happy Jankell har gått i sina föräldrars fotspår och spelar tillsammans i Lukas Modyssons film IRL.

138

Här ser vi gymnasister i Shanghai under en lektion i skolan. Samtliga eleverna har likadana tröjor. I Kina anses utbildning vara mycket viktigt och eleverna pluggar stenhårt.

141

En kvinna står vid en whiteboardtavla och föreläser för andra kvinnor. Endast en tredjedel av Sveriges chefer är kvinnor. Varför är det så?

144

En tecknad bild som visar när textens Camilla och hennes kompis provar kläder. Camilla ser en klänning som hon gillar, vit och ganska enkel. Den kostar bara 498 kronor.

146

Samma foto som på sidan 123. Ett ungt par sitter vid köksbordet och kollar sin budget. De flesta människor måste planera sin ekonomi och göra en budget för att få lönen att räcka till allt från boende, mat och försäkringar till nöjen.

147

Vid torghandel som denna ser man tydligt förhållandet mellan utbud och efterfrågan. I juli kan man till exempel fynda billiga körsbär eftersom det finns så mycket av dem då.

149

Tre bensinbolags symboler/loggor

Statoil: en ihålig oljedroppe i orange med texten Statoil skrivet med versaler under droppen.

Stl: Bokstäverna skrivna med tjocka gemena bokstäver i rött med svarta konturer. Bokstaven t har en liten vit stjärna infällt i det röda.

OKQ8: Två halva cirklar vända från varandra i blått och rött. Under bokstäverna står med versaler OK (i rött) Q8 (i blått).

150

I planekonomierna blev det lätt bli brist på en del varor. På bilden köar människor i en affär i Moskva för att köpa ost innan den tar slut.

151

Ett ritat ekonomiskt kretslopp med de olika aktörerna; hushåll, företag, offentlig sektor, banker och utland. I mitten av en cirkel ser du hushållet som interagerar med de fyra andra delarna, men detta gör även de andra aktörerna.

151

En tecknad bild som visar med pilar hur hushållen interagerar med utlandet, företag, banker och offentliga sektorn.

Nyckel:

Pil till hushåll = (pt)

Pil från hushåll = (pf)

Utlandet - hushåll:

Semester (pt)

Betalning (pf)

Import (pt)

Betalning (pf)

Företag - hushåll:

Lön (pt)

Arbetskraft (pf)

Varor och tjänster (pt)

Betalning (pf)

Banker - hushåll:

Ränta (pf/pt)

Lån (pt)

Sparande (pf)

Offentliga sektorn - hushåll:

Arbetskraft (pf)

Lön (pt)

Skatt (pf)

Välfärd (pt)

152

Tecknad bild som illustrerar företagens roll i det ekonomiska kretsloppet.

Från företaget går pilar till och från de övriga aktörerna: utland, hushåll, banker och offentlig sektor.

Nyckel:

Pil till företaget = (pt)

Pil från företaget = (pf)

Företag - utland

Export (pf)

Betalning (pf/pt)

Import (pt)

Företag - hushåll

Lön (pf)

Arbetskraft (pt)

Varor och tjänster (pf)

Betalning (pt)

Företag - banker

Lån (pt)

Ränta och amorteringar (pf)

Ränta (pt)

Sparande (pf)

Företag - offentliga sektorn

Varor och tjänster (pf)

Bidrag (pt)

Skatt (pf)

Betalning (pt)

152

En teckning som illustrerar den offentliga sektorns roll i det ekonomiska kretsloppet.

Nyckel:

Pil till offentliga sektorn = (pt)

Pil från offentliga sektorn = (pf)

Offentliga sektorn - utlandet

Export (pf)

Betalning (pt/pf)

Import (pt)

Offentliga sektorn - hushåll

Arbetskraft (pt)

Lön (pf)

Skatt (pt)

Välfärd (pf)

Offentliga sektorn - banker

Lån (pt)

Ränta och amorteringar (pf)

Ränta (pt)

Sparande (pf)

Offentliga sektorn - företag

Bidrag (pf)

Varor och tjänster (pt)

Betalning (pf)

Skatt (pt)

153

En teckning som visar hur banken också är beroende av privatpersoner, företag och den offentliga sektorn.

Nyckel:

Pil till banker = (pt)

Pil från banker = (pf)

Banker - offentliga sektorn

Lån (pf)

Ränta och amorteringar (pt)

Ränta (pf)

Sparande (pt)

Banker - hushåll

Ränta (pt/pf)

Lån (pf)

Sparande (pt)

Banker - Företag

Lån (pf)

Ränta och amorteringar (pt)

Ränta (pf)

Sparande (pt)

153

En teckning som visar utlandets roll i det ekonomiska kretsloppet.

Nyckel:

Pil till utlandet = (pt)

Pil från utlandet = (pf)

Utland - Offentlig sektor

Export (pt)

Betalning (pf/pt)

Import (pf)

Utland - hushåll

Semester (pf)

Betalning (pt/pf)

Import (pt)

Utland - Företag

Import (pf)

Betalning (pt/pf)

Export (pt)

154

En tecknad bild som illustrerar förändringar i det ekonomiska kretsloppet. Här har man kombinerat sidorna 151-153:s bilder och fogat ihop dem till en bild med "hushåll" i mitten av cirkel. Här kan man se hur hushåll, utland, företag, banker och offentlig sektor interagerar med varandra.

156

Två barn, en kille och en tjej sitter och leker med värdelösa sedlar. Ibland kan inflationen i ett land bli svår att kontrollera. Då blir sedlarna snabbt näst intill värdelösa, som här i Tyskland på 1920-talet.

160

Hela världen tillverkar Volvo

De flesta varor vi köper är tillverkade i något annat land än Sverige. Kanske är det till och med så att en varas olika delar kommer från olika länder. Så här såg det ut för Volvo för ett par år sedan.

- Bakljus och bromsljus, Seima, Frankrike
- 90 % av karossen förmonterad, Tower, USA
- Glas, Securit, Frankrike
- Hajfensantenn, Delphi, USA/Japan/Brasilien
- Nackskydd och stolvärme, Kongsberg, Norge
- Högtalare, Harman/Becker, Tyskland
- Bildskärm, Yazaki, Japan
- Instrumentbräda, Faurecia, Frankrike
- Navigeringskontroll, Mitsubishi, Japan
- Förstärkare, Alpine, Japan
- Krockkuddar/säkerhetsbälten, Autoliv, Sverige
- Turboladdare, Garrett, England/USA
- Stabilisatorer, Alleward Rejna, Frankrike/Argentina
- Automatlåda, Aisim AW, Japan
- Stöt och vibrationsdämpare, Vibaucustic, Tyskland
- Låskabel, Klüster, Slovakien
- Motors styrsystem, Borgwarner, USA
- Dieselturbo, Sanden, Japan
- Topplöckspackningar, Elringklinger, Tyskland
- Kylare, Behr Tyskland
- Luft- och ventilation, Mark IV Sverige/USA Italien
- Styrsystem för bensinmotor, Bosch, Tyskland
- Avgassystem, Faurecia/Tenneco, Sverige
- Belysning, Automotive Lightning, USA/Kanada

- Luftkonditionering, Valeo, Frankrike
- Drivknutar, GKN/Visteon, USA
- Pedalkontroll, Methode Electronics, USA
- Bakspeglar, Schefenacker, Tyskland
- Säten, Johnson Controls, USA
- Lås, Hülsbeck & Fürst, Tyskland
- Dörrar, Brose, Tyskland
- Bränsletank, Kutex Textron, Tyskland
- Dörrisolering, Plastic Omnium, USA
- Hjul, Borbet, Tyskland
- Kofångare, Plastal, Sverige/Holland
- Fyrhjulsdraft, Haldex, Sverige
- Bränse- och bromsrör, TI Automotive, England/USA
- Antisladdsystem, Continental Teves, Tyskland

161

Tre flickor i skoluniform är på väg över en gata i Asien. I ett land med snabbt växande ekonomi blir det lätt stor efterfrågan på utbildad arbetskraft. Det blir då ännu viktigare att fler får gå i skolan.

161

Två män sitter utomhus och skalar elkablar. En fungerande infrastruktur är nödvändig för att ett land ska kunna utvecklas. De här männen arbetar med att återvinna metall ur kablar, en växande industri i Bangladesh.

164

En textilfabrik i Sverige på 1970-talet. Man ser ett långt bord där det sitter sömmerskor på vardera sidan av bordet och syr kläder på sina symaskiner. Men nu för tiden är det mest sömmerskor i länder som Kina och Taiwan som syr våra kläder.

165

Ett utomhuscafé. I många afrikanska länder växer idag medelklassen väldigt fort. Fler människor får råd till mer än bara det nödvändigaste. Nu kan man kosta på sig datorer, bättre bostäder och att gå på café.

166

I Kina började den tekniska utvecklingen ta fart under 1970-talet. Innan dess var Kina till stor del ett jordbrukssamhälle med ålderdomlig teknik. Här några kinesiska kvinnor som arbetar inom verkstadsindustrin.

167

Kinas tillverkningsindustri anses ofta vara både högteknologisk och supereffektiv. Kina är en stor och viktig aktör på den globala marknaden. Mannen på bilden arbetar i en bilfabrik. Hans arbetsuppgift vid löpande bandet är att kolla bilens underrede.

171

Två kvinnor från Guinea visar upp sina röstsedlar till presidentvalet.

171

Härifrån styrs Sverige, riksdagshuset på Helgeandsholmen i Stockholm.

171

Fred och konflikt, palestinska ungdomar kastar sten mot en israelisk stridsvagn.

172

En tecknad bild som visar hur textens Nadja och Joel försöker övertyga några kompisar om att de måste göra något så att de får behålla sin fritidsgård.

173

En teckning på tidningen Lokalbladets framsida. Hela framsidan täcks med en artikel om hur ungdomarna räddade sin fritidsgård Vårbacken. Här ser man också en stor bild på ungdomar som dansar och hoppar av glädje över att de får behålla fritidsgården. Rubriken på artikel är "Fritidsgården räddad".

174

Samma fotografi som i inledningen av kapitlet. Politik är ingen avskild del i vårt samhälle, utan påverkar oss hela tiden på olika sätt. Därför är det viktigt att alla som kan rösta gör det. Här visar några kvinnor i Guinea upp sina röstsedlar efter att ha röstat i presidentvalet.

175

Vi bestämmer själva över vilken mat vi vill äta, hur många barn vi vill ha och hur vi vill spendera våra pengar. Men i många länder är det ingen självklarhet.

- 1 En matbild med bl.a. några fiskbitar och olikas sorters grönsaker.
- 2 Sedlar
- 3 Två barn i en klätterställning.

176

Under Almedalsveckan i Visby 2013 utförde föreningen Svenska Freds en aktion där de symboliskt begravnade den svenska vapen-exporten. De vill att Sverige ska sluta sälja vapen till andra länder.

Här ses de svartklädda deltagarna, gå på rad efter varandra utmed havet. De två första personerna bär på en rund krans.

177

Lunds Ungdomsting i session. Ungdomstinget är ett försök att förbättra ungdomars möjlighet att påverka de frågor som berör dem.

178

Polisen övervakar en manifestation av en nynazistisk organisation inför Karl XII:s dödsdag. Demonstranterna är klädda i svart och bär svarta plakat med texten, Radikal Kamp! Plakaten har en vit fyrkant med en pil. De bär också gröna och vitrandiga flaggor. Demonstranterna skyddas av polisen eftersom de enligt grundlagen har rätt att föra fram sin åsikt, även om den skulle vara att de vill införa diktatur.

179

En världskarta där man markerat med olika färger hur demokratiska olika länder är.

Freedom House är en politiskt oberoende organisation som varje år ger ut en rapport om hur det står till med frihet och demokrati i världen. Fler och fler länder i världen räknas idag som demokratier. Norge har tidigare klassats som det mest demokratiska landet i världen, medan Nordkorea utsetts till världens mest slutna diktatur. Hur är det idag?

Fri (grönt på kartan): Nordamerika, Peru, Chile, Brasilien, Argentina, Uruguay, större delen av Europa, Senegal, Togo, Botswana, Sydafrika, Namibia, Indien, Mongoliet, Japan, Indonesien, Australien, Nya Zealand

Delvis fri (gulbrun): Centralamerika, Venezuela, Colombia, Ecuador, Bolivia, Paraguay, Marocko, Libyen, Egypten, Niger, Nigeria, Burkina Faso, Kenya, Tanzania, Burundi, Zambia, Mocambique, Madagaskar, Turkiet, Ukraina, Pakistan, Bangladesh, Nepal, Thailand, Papua Guinea

Inte fria (röd): Resterande länder i världen.

181

En affisch inför folkomröstningen 1922 kring rusdrycker.

På affischen finns följande text, den 27 aug - Avlöningsafton Rösta ja!

På bilden ser man en trappa upp till ett rött hus. En man i svarta byxor och blå kavaj har trillat omkull. Bredvid ena handen ligger en tom spritflaska och hatten har hamnat på ett av trappstegen. Hans fru och två barn står i dörröppningen ledsna och rädd. Kvinnan torkar bort tårarna med sitt förkläde medan det ena barnet håller hårt om mamma.

Vilka argument använder man sig av på bilden?

182

Parthenontemplet på Akropolisklippan i Aten.

182

1 Katedralen Notre-Dame i Paris.

2 Ett märke i rött och guld, i mitten ser man en kvinna, som spinner tråd. Hon är insvept i stora tygstycken som på antikens tid. Ytterst på märket en guldkrans med löv och texten: Sveriges Textilarbetarförbund.

183

Liu Xiaobo fick Nobels fredspris 2010. Han fick det för sin "långa och våldsfria kamp för centrala mänskliga rättigheter i Kina". Han kunde inte komma till Oslo och ta emot priset eftersom han sitter i fängelse för sina aktiviteter.

Fotografiet är från utdelningen av Nobels fredspris 2010. Prisutdelaren står på golvet nedanför en stor bild på Nobelpristagare Liu Xiaobo.

184

Här svär Alexandr Lukasjenko presidenten i Minsk i Vitryssland efter att ha blivit omvald 2011. Han har suttit vid makten sedan 1994. Lukasjenko har blivit hårt kritiserad, framför allt på grund av de kränkningar mot mänskliga rättigheter som sker i landet.

185

Irans högste statschef heter Ayatollah Ali Khamenei. Han är också landets andlige ledare och högste befälhavande för de väpnade styrkorna och milisen. Ledaren tillsätts på livstid i Iran.

Ayatollah Ali Khamenei är klädd i en beige lång "skjorta" med en matchande lång kappa. På huvudet har han en svart mössliknade hatt. Han vinkar med ena handen och bakom honom på väggen hänger ett fotografi på en annan Ayatollah. De känns igen på sina svarta huvudbonader samt det långa skägget.

186

Drottning Elisabeth II är statschef i Storbritannien. Här är hon tillsammans med sitt barnbarn prins William under en ceremoni vid Windsor Castle i England. De har traditionella hellånga högtidskläder. På huvudet bär de svarta hattar med en stor vit plym. I bakgrunden ser man drottningens vakter, Yeomen Warders, klädda i röda uniformer med guldränder.

186

Här hälsar USA:s president Barack Obama på Tysklands förbundskansler Angela Merkel under ett besök i Tyskland 2013. I bakgrunden ser man EU:s flagga, Tysklands flagga och USA:s flagga.

188

Jamaicas flagga

Flaggan är rektangulär med ett gult kryss diagonalt över flagga. Trianglarna på kortsidorna är svarta och långsidornas trianglar gröna. Det gröna symboliserar jordbruk och det svarta det förflutna.

188

Storbritanniens flagga

Storbritanniens flagga även kallad Union Jack är en unionsflagga. Den är rektangulär med ett stort rött kors med vita kanter över ett rött kryss med vita kanter på mörkblå bottenfärg.

189

Schweiz flagga är kvadratisk med röd bottenfärg och ett vitt kors mitt på flaggan.

189

Förenade Arabemiratens flagga

Flaggan är rektangulär med ett rött lodrätt fält till vänster och tre vågräta fält, grönt, vitt och svart.

189

Ekvatorialguineas flagga

Rektangulär flagga med tre fält i grönt, vitt och rött. Liggande mot vänster kortsida finns en blå triangel. I det vita mittenfältet finns landets statsvapen.

189

Kinas flagga

Flaggan är rektangulär med en gul femuddig stjärna som omges av fyra mindre stjärnor på röd bottenfärg.

189

Indiens flagga

Tre vågräta fält, saffransgult, vitt och grönt. I det vita fältet är ett marinblått hjul med 24 ekrar placerat.

191

En bild med namn på olika ideologier skrivna med olika färger.

nationalism

conservare = bevara

liberalism

liber = fri

socialism

humanism

feminism

femina = kvinna

anarkism
fascism
nazism
ekologism
kommunism
socius = kamrat
konservatism

193

Ung Pirat:s logga:

Ung, en svart pirat flagga och så ordet -Pirat.

Ung Pirat är Piratpartiets ungdomsförbund. De vill att all icke-kommersiell fildelning ska vara fri och att upphovsrätten inte ska vara så sträng som idag. Piratpartiet var tidigare ett enfrågeparti, men har idag breddat sin politik till att gälla även till exempel skolfrågor. Piratpartiet fick två mandat i Europaparlamentsvalet 2009.

198

En tecknad bild som illustrerar bokens text.

En politiker står i en talarstol och presenterar:

Ärende nr 13

Vårbackens Fritidsgård

200

Riksdagshuset ligger på Helgeandsholmen mitt i Stockholm. Tvärs över vattnet ligger Rosenbad, som är det hus där regeringen arbetar.

200

Ett fotografi på Sveriges statschef och kung, Carl XVI Gustaf som har suttit över 40 år på tronen i Sverige.

Han har rösträtt, men brukar av tradition inte rösta. Varför inte då, tror du?

204

Här utnyttjar människor sin yttrandefrihet och demonstrerar utanför lasarettet i Lund mot nedskärningar i vården. En massa människor har lagt sig ute på marken.

204

Två blivande drottningar är ute och promenerar - H.K.H. Kronprinsessan Victoria och H.K.H. Prinsessan Estelle.

205

En vallokal.

När du lägger röstsedlar i kuverten står du bakom en skärm så att ingen annan ska kunna se hur just du röstar. Att våra val är fria och hemliga är en viktig garanti för demokratin.

206

Exempel på hur valsedlar från några olika valkretsar ser ut.

- Val till riksdagen (gul) - Vänsterpartiet
- Val till Kommunfullmäktige (vit) Centerpartiet
- Val till Landstingsfullmäktige (blå) - miljöpartiet de gröna
- Val till Europaparlamentet (vit) - Piratpartiet

På valsedlarna finns ett antal namn på personer som kandiderar till de olika valen. De är numrerade men man kan rösta på en person längre ner på listan om man vill genom att kyssa för personens namn i en ruta framför namnet.

207

Maria Ferm är riksdagsledamot för Miljöpartiet de gröna. Hon blev invald i riksdagen 2010 genom personröster. Maria är en ung kvinna med rött hår och intensiva blå ögon. Hon ser glad och nöjd ut.

208

Proportionella val

Valkretsen röstar fram flera ledamöter (beroende på antal procent i valet) som får plats i riksdagen.

Majoritetsval i enmansvalkrets

Valkretsen röstar fram en ledamot (50 % av rösterna) som får plats i parlamentet.

209

En tecknad balansvåg

- I vänster vågskål - M, FP, C, KD
- I högra vågskålen - V och S
- Vågmästare: Miljöpartiet (MP)
- Vid vågens fot - SD

Miljöpartiet har kunnat agera vågmästare flera gånger i olika omröstningar.

Sverigedemokraterna skulle också kunna få en vågmästarroll, men de andra partierna har varit mycket tveksamma till att samarbeta med dem.

211

En Sverigekarta med samtliga 21 län. I 17 av dem finns det ett landsting i de övriga fyra finns det regioner som sköter landstingets uppgifter.

Regering och Riksdag:

- Statsbudget
- Utrikespolitik
- Miljö
- Försvar

Kommuner:

- Vård och omsorg
- Avfallshantering
- Vattenförsörjning

Landsting:

- Sjukvård
- Lokaltrafik
- Kultur

EU:

- Jordbruk
- Konsumentskydd
- Flyktingmottagning
- Miljö

Sveriges län (från norr och ner)

Norrbottnens läns landsting

Västerbottens läns landsting

Jämtlands läns landsting

Landstinget i Västernorrland

Landstinget Dalarna

Landstinget Gävleborg

Landstinget Värmland

Örebro läns landsting

Landstinget Västernorrland

Landstinget i Upplands län

Stockholms läns landsting
Västra Götalandsregionen
Landstinget Sörmland
Landstinget i Östergötland
Landstinget i Jönköpings län
Landstinget i Kalmar län
Region Gotland
Region Halland
Landstinget Kronoborg
Region Skåne
Landstinget Blekinge

212

I den stora plenisalen, kammaren, samlas riksdagsledamöterna för att debattera och rösta. Vem som helst får sitta på åhörarläktaren och lyssna på politikerna.

Riksdagsledamöterna sitter två och två ordnade efter valkrets och inom varje valkrets beroende på hur lång tid man varit i riksdagen.

Nedanför där talmannen sitter finns en rundel med 50 stolar placerade i en halvcirkel. Där kan de som debatterar sitta.

214

Statsminister Fredrik Reinfeldt (M) under en KU-utfrågning i maj 2013. Han sitter med ryggen vänd mot fotografen framför KU-utfrågarna. Frågan var om han kände till att Totalförsvarets forskningsinstitut hade startat ett företag, SSTI, som var inblandat i att bygga en vapenfabrik i Saudiarabien. Detta trots att Sverige inte bör exportera vapen till länder som bryter mot de mänskliga rättigheterna. Han hävdade i förhöret att han inte kände till detta.

215

Sveriges regering 2013.

Här står Annie Lööf, statsminister Fredrik Reinfeldt, Jan Björklund och Göran Hägglund tillsammans med övriga medlemmar i regering. Vilka ministrar känner du till?

216

Fem statsministrar.

Sedan den nya regeringsformen infördes 1809 har Sverige haft 34 olika statsministrar, alla har varit män. Bilderna visar Tage Erlander (S) som skakar hand med Olof Palme (S), Thorbjörn Fälldin (C), Carl Bildt (M) och Göran Persson (S).

218

En kundparkering utanför Charlottenbergs Shoppingcenter. En man håller på och plockar in sina varor i bilens bagageutrymme. Kommunen bestämmer själv hur marken ska användas, till exempel om det ska byggas nya köpcentra eller bostäder.

220

En nybliven pappa med sitt lilla barn. Han ger den lilla babyn en liten puss på pannan. De flesta barn föds på ett landstingsstyrt sjukhus.

221

Ett Europa i spillror efter andra världskriget. Husen är sönderbombade och brandhärjade. Gamla stridsvapen står och skräpar bland all annan bråte. Nu behövde Europa byggas upp igen.

222

En Europakarta. Här kan du se hur EG/EU har utvidgats under årens lopp. EU har 28 medlemsländer.

EG/EU

1951 Frankrike, Italien, Tyskland (då Västtyskland), Belgien, Holland och Luxemburg.

1973 Storbritannien, Irland, Danmark

1981 Grekland

1986 Portugal, Spanien

1995 Sverige, Finland, Österrike

2004 Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tjeckien, Slovakien, Slovenien, Ungern,

2007 Rumänien, Bulgarien

2013 Kroatien

Kandidatländer: Turkiet, Serbien, Makedonien, Island

224

Ett sädesfält. I Frankrike är jordbruksbidraget väldigt viktigt och något de franska bönderna till varje pris vill ha kvar. Sverige tycker däremot att EU:s jordbruksstöd ska skäras ned kraftigt.

225

Sveriges Europakommissionär Cecilia Malmström (FP) och EU-kommissionens ordförande José Manuel Barroso.

226

Europaparlamentets samlingslokal i Strasbourg där ledamöterna samlats för att rösta i olika frågor. I den cirkelformade lokalen har stolsraderna placerats i sju tårtbitar. Ledamöterna är organiserade efter politisk samhörighet i olika politiska grupper alltså inte efter nationalitet. Längst fram står EU:s flagga omgiven av EU-ländernas flaggor.

228

Med sjukförsäkringskortet har du rätt till akut sjukvård i andra EU-länder utan att behöva betala extra för detta.

Ett "European health insurance card". På kortet finns dina personliga faktauppgifter.

European Health Insurance card - SE

Kortet är utställt på

Svensson, Lena Maj Birgitta

Född: 06/09/ 1943

Personnummer: 19430906-8061

1158- Fk Halland

Kortnummer och giltighetstid: 23/11/2014

229

EU:s flagga. Den är rektangulär med mörkblå botten och en cirkel med tolv, gula stjärnor.

232

- Dalmar står och berättar, för ungdomarna i flyktinglägret, om sina upplevelser som barnsoldat.

- En Afrikakarta, där landet Somalia är markerat. Somalia ligger på Afrikas östkust mot Stilla havet och ingår i ett område som man ibland kallar Afrikas Horn och sticker ut som en halvö vid Adenviken.

235

Konflikten mellan israeler och palestinier är en av de mer långvariga som vi har idag. Här kastar palestinska ungdomar sten mot en israelisk stridsvagn.

236

Olja är en av de mest värdefulla naturresurserna, vilket kan orsaka stridigheter. Här en oljetanker från Kuwait i Persiska viken som eskorteras av amerikanska fartyg.

237

En svensk kanon i Indiens kapprustning mot Pakistan.

237

Vatten utgör en vanligare orsak till konflikter som här vid Coloredoflodens slut. En uttorkad flodbädd i Mexiko är resultatet av USA:s överkonsumtion av vatten.

238

Syd-koreansk militär vaktar gränsen mot Nordkorea vid den demilitariserade zonen. Två militärer står vid hörnen var sitt blått hus. Mellan dem är det ett tomt område. En tredje vakten har koll på tomrummet för rakt fram ligger Nordkorea.

Konflikten mellan Nord- och Sydkorea är ett exempel på en konflikt med ideologiska orsaker.

239

Människor på flykt undan folkmorden i Rwanda. Vägen har helt fylld med människor som bär sina få ägodelar i knyten på huvudet.

241

I ett flyktingläger kan man tvingas bo i många år, som här i Dabaab i Kenya. Barnens lek blir då ett sätt för dem att stå ut med tillvaron. Ett par pojkar spelar här fotboll med en hemmagjord boll.

242

I början av 2000-talet uppskattades antalet barnsoldater i världen till en halv miljon. Att använda sig av barnsoldater, yngre än 18 år, är förbjudet enligt barnkonventionen. Det vanliga är att unga pojkar rekryteras som soldater som här på en militärskola i Aleppo i Syrien, men även flickor drabbas och rekryteras som hushållerskor eller sexslavar. Här plockar en ung kille isär sitt gevär medan ett antal andra unga killar tittar på.

243

I september 2013 utförde den terrorstämplade organisationen, al-Shabaab, en attack mot gallerian Westgate i Nairobi, Kenya. Här ser vi hur civila gömmer sig för att undkomma sprängningarna. Både barn och vuxna dödades under attacken som var en i en rad terrorattacker i Kenya under de senaste åren.

244

Maskerade medlemmar i den baskiska separatist rörelsen ETA. På bilden utlyser de permanent vapentillstånd efter 40 års krigande.

De tre ETA-sympatisörerna är klädda helt i svart, med ett vitt tygstycke framför ansikte med hål endast för ögonen. På huvudet har de en svart basker. Männerna håller upp en knuten hand mot taket.

245

Joseph Kony är ledare för Herrrens motståndarmé (LRA), en rebellgrupp som krigar mot den ugandiska armén. Kony är känd för att utnyttja barnsoldater i sin armé och den

internationella brottmålsdomstolen utfärdade en häktningsorder 2005. Här anländer han till fredsförhandlingar med representanter för drabbade byar i Södra Sudan. Kriget pågår ännu och Kony är fortfarande på fri fot.

247

FN:s högkvarter på Manhattan i New York, en hög byggnad med 39 våningar. FN-skrapan räknas som internationellt territorium. Utanför huvudbyggnaden, FN-skrapan, vajar alla medlemsländernas flaggor.

248

FN:s organisation

- Säkerhetsrådet
- Generalförsamlingen
- Sekretariatet
- Förvaltarskapsrådet
- Internationella domstolen (ICJ)
- Ekonomiska och Sociala rådet (ECOSOC)

Underorgan

- Unicef (FN:s barnfond)
- UNHCR (FN:s flyktingorgan)
- WPF
- UNDP

Fackorgan

- Unesco (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation)
- WHO (Världshälsoorganisationen)
- IMF (Internationella valutafonden)
- ILO (International Labour Organization)

249

FN:s alla generalsekreterare genom tiderna, samtliga är män:

- Trygve Lie (Norge)
- Dag Hammarskjöld (Sverige)
- U Thant (Burma)
- Kurt Waldheim (Österrike)
- Javier Perez de Cuellar (Peru)

Boutros Boutros Ghali (Egypten)

Kofi A. Annan (Ghana)

Ban Ki-moon (Sydkorea)

250

Som FN:s särskilda representant för att bevaka kvinnors utsatta situation i krig och konflikter besökte Margot Wallström 2010 Demokratiska republiken Kongo. Där har tusentals kvinnor blivit våldtagna av milisen.

251

En av Röda Korsets mobila fältkliniker i Port au Prince på Haiti efter jordbävningkatastrofen 2010. Genom Genèvekonventionerna kan Röda Korset hjälpa civilbefolkningen även under en konflikt.

Här ser vi en flicka som får hjälp med att göra rent ett sår.

253

Svenska flygtekniker förbereder aktionen mot Libyen 2011 på militärbasen Sigonella på Sicilien. I bakgrunden ser man ett av arméns flygplan.

254

En Europakarta som visar nationella medlemmar i Europa samt stater utanför Nato.

Natomedlemmar i Europa: Norge, Danmark, Island, Storbritannien, Frankrike, Beneluxländerna, Tyskland, Spanien, Portugal, Italien, Malta, Slovenien, Kroatien, Grekland, Turkiet, Bulgarien, Rumänien, Ungern, Slovakien, Tjeckien, Estland, Lettland, Litauen

Stater utanför Nato: Sverige, Finland, Ryssland, Vitryssland, Ukraina, Moldavien, Serbien, Makedonien, Bosnien-Hercegovina, Montenegro, Österrike, Schweiz Och Irland.